

Аналіз відповідності тематики кваліфікаційних робіт здобувачів спеціальності «Комп'ютерні науки» освітнім галузям за допомогою спеціальної програмної системи

Олександр Мельников

*к. т. н., доцент, викладач кафедри комп'ютерних наук,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: alexandr@melnikov.in.ua,
ORCID: 0000-0003-2701-8051*

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти є кінцевим інтегральним продуктом його теоретичної та практичної підготовки протягом періоду навчання. Це кваліфікаційний документ, на підставі якого комісія з захисту кваліфікаційних робіт приймає рішення про присвоєння відповідної кваліфікації.

Перелік тем кваліфікаційних робіт для кожного випуску розглядається на засіданні випускової кафедри та затверджується наказом ректора перед початком переддипломної практики здобувачів та саме дипломування (підготовки та захисту кваліфікаційної роботи). Як правило, під час формулювання тем потрібно приділити увагу двом питанням: по-перше, вона повинна відповідати сутності майбутньої роботи (або потребам замовника, якщо робота виконується на замовлення підприємства), по-друге, повинна належати до тієї ж галузі знань, що і спеціальність, яку здобуває студент.

Актуальним є питання проведення аналізу тематики кваліфікаційних робіт з метою:

- підтвердження відповідності освітній галузі;
- визначення переліку «суміжних» галузей.

Це доцільно зробити за допомогою розробленої автором спеціальної програмної системи підтримки прийняття рішень для визначення належності об'єктів науково-освітньої діяльності науково-освітнім галузям і спеціальностям [1]. Основними інформаційними ресурсами є база категоризованих наукових публікацій Dimensions. Використовуються системи класифікацій ANZSRC-2020, ISCED-F та стандарт, прийнятий в Україні. Переведення показників з одної системи до іншої робиться відповідно до зіставлення [2] та авторських підходів [3–4].

Для проведення аналізу були використані теми 77 випускових кваліфікаційних робіт здобувачів першого рівня вищої освіти спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» попереднього року [5].

Розрахунок проводився за формулами «частка кожного значення стосовно суми всіх показників досліджуваного об'єкта», «аналіз результатів загального показника як середнього арифметичного за усіма елементами» (тобто середній показник за групою здобувачів), здійснено скорочення результатів за максимальною кількістю позицій = 5 та нормалізація підсумку (приведення суми до одиниці) [6].

Було виконано два розрахунки. Перший – за галузями знань. За всіма

системами класифікації назви робіт знаходяться в «інформаційній» галузі: «46 Information and Computing Sciences» в AZNSRC, «06 Information and Communication Technologies (ICTs)» в ISCED-F, «12 Інформаційні технології» в Україні. При цьому в класифікації AZNSRC на другому місці – «35 Commerce, Management, Tourism and Services», третьому – «44 Human Society». У класифікації ISCED-F на другому місці «04 Business, administration and law», третьому – «03 Social sciences, journalism and information». В українській класифікації на другому місці – «02 Культура і мистецтво», на третьому – «11 Математика та статистика».

Таким чином, можна зробити висновки, що за всіма системами класифікації назви робіт розглянутої спеціальності знаходяться в інформаційній галузі, а суміжними галузями є економіка та управління.

Щодо розподілу за спеціальностями, то тут ситуація трохи інша. В AZNSRC «головною» спеціальністю визначається «4608 Human-Centered computing»; «3507 Strategy, Management and Organizational Behavior» – на другому місці; «4605 Data Management and Data Science» та «4602 Artificial intelligence» поділяють 3–4 місця.

В ISCED-F «головною» з великим відривом є «0611 Computer use», далі йдуть «0413 Management and administration», «0211 Audio-visual techniques and media production», «0619 Information and Communication Technologies (ICTs) not elsewhere classified», «0612 Database and network design and administration».

Розрахунок місць в українській класифікації демонструє «126 Інформаційні системи та технології» на першому місці, далі – «186 Видавництво та поліграфія», «028 Менеджмент соціокультурної діяльності», «021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», «124 Системний аналіз». Це не повинно дивувати, оскільки згідно з [7], європейська спеціальність «0211» відповідає українським «021» та «186», а «0611» – «126» та «186». Європейська «0612» відповідає одразу трьом українським («123», «125», «126»), але серед яких немає «122».

Список використаних джерел

1. Мельников О. Ю. Система підтримки прийняття рішень для визначення належності об'єктів науково-освітньої діяльності науково-освітнім галузям і спеціальностям // Інформаційні технології та комп'ютерна інженерія. Вип. 57 (2), 2023. – С. 109-116. – DOI: <https://doi.org/10.31649/1999-9941-2023-57-2-109-116>.
2. Урядом гармонізовано перелік галузей знань і спеціальностей вищої освіти з міжнародною стандартною класифікацією освіти. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/uryadom-garmonizovano-perelik-galuzej-znan-i-specialnostej-vishoyi-osviti-z-mizhnarodnoyu-standartnoyu-klasifikacijeyu-osviti>. – 1.10.2023р.
3. Мельников О. Ю. Використання систем класифікацій галузей знань та спеціальностей // Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць XIV Міжнародної науково-методичної конференції, 9–11 листопада 2022 року, м. Краматорськ-Тернопіль / за заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського і Нон. D. Sc., prof. Dasic Predrag. – Краматорськ : ДДМА, 2022. – С. 159-162.
4. Мельников О. Ю. Додаток для роботи із системами класифікацій галузей знань та спеціальностей // Інформаційні технології і автоматизація – 2022 : матеріали XV Міжнар.

наук.-практ. конф., Одеса, 20–21 жовт. 2022 р. / Одес. нац. технол. ун-т. Ін-т комп'ютер. систем і технологій "Індустрія 4.0" ім. П. Н. Платонова ; орг. ком.: Б. В. Єгоров (голова) та ін. – Одеса, 2022. – с. 115-118.

5. Темі кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» освітньої програми «Комп'ютерні науки». – Режим доступу: <https://www.krok.edu.ua/download/navchalni-programi/osvitnya-programa-komp-yuterni-nauki-bakalavr/temi-kvalifikatsijnikh-robit-komp-yuterni-nauki-2020-2021.pdf>. – 27.11.2023р.

6. Мельников О. Ю. Розрахунок відповідності тематики кваліфікаційних робіт освітнім галузям за допомогою спеціальної програмної системи // Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць XV Міжнародної науково-методичної конференції, 15–16 листопада 2023 року / за заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського і Нон. D. Sc., prof. Dasic Predrag. – Краматорськ: ДДМА, 2023. – С. 195–199.